

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Департамент освіти Сумської обласної державної адміністрації
Інститут педагогіки НАПН України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України
Українська асоціація дослідників освіти

**ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ: ГЛОБАЛЬНИЙ,
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІРИ ЗМІН**

**INNOVATIVE DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION: GLOBAL,
EUROPEAN AND NATIONAL DIMENSIONS OF CHANGE**

Матеріали ІХ Міжнародної
науково-практичної конференції

27-28 квітня 2023 року

Суми
Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка
2023

УДК 378.091:001.895](477:4)(063)

I 66

*Рекомендовано до друку вченою радою
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
(протокол № 11 від 29.05.2023 р.)*

Редакційна колегія:

М. А. Бойченко – доктор педагогічних наук, професор
(відповідальний редактор);

А. А. Сбруєва – доктор педагогічних наук, професор;

А. К. Куліченко – доктор педагогічних наук, доцент;

М. М. Бикова – кандидат педагогічних наук;

Н. Г. Осьмук – кандидат педагогічних наук, доцент;

І. І. Проценко – кандидат педагогічних наук, доцент;

Ж. Ю. Чернякова – кандидат педагогічних наук, доцент;

І. А. Чистякова – кандидат педагогічних наук, доцент

Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 квітня 2023 року, м. Суми). Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. 161 с.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін». У матеріалах конференції розглядаються механізми та методи підвищення конкурентоспроможності університетів України та проблеми і перспективи цифрової трансформації вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри; сучасні ризики вищої освіти України в умовах військової агресії РФ; інклюзивне освітнє середовище: глобальний, європейський та національний контекст; трансверсальний підхід у підготовці докторів філософії.

Матеріали конференції подано в авторській редакції.

УДК 378.091:001.895](477:4)(063)

ОФЛАЙН VS ОНЛАЙН НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РФ

Військова агресія значно впливає на навчання, незалежно від того, чи відбувається воно в режимі офлайн або онлайн. Кожен з цих форматів має свої переваги та недоліки, відрізняються залежно від умов.

Якщо створено безпечні умови для студентів та викладачів, то офлайн навчання є більш ефективним. Однак, якщо є загроза для їхнього життя і здоров'я, то онлайн навчання може бути кращою альтернативою. У таких випадках онлайн платформи надають можливість навчання з будь-якого місця, що уможливорює зв'язок між студентами та викладачами.

Н. Левченко зі співавторами зазначає, що «цінність традиційної освіти (офлайн. – Є. Д.) полягає в живій взаємодії її суб'єктів. Дефіцит дистанційного навчання (онлайн. – Є. Д.) спостерігається є в обмеженому характері цієї взаємодії» (Levchenko et al., 2022).

Однак, онлайн навчання може бути менш ефективним через потребу від студентів дисципліни та самодисципліни, а також важкість забезпечення необхідного рівня спілкування між ними та викладачами. Офлайн навчання може забезпечити більше взаємодії між студентами та викладачами, що може сприяти якіснішому навчанню.

Н. Левченко зі співавторами додає, що працюючи в онлайн режимі, «викладачі, які записують або проводять відеолекції, часто стикаються з так званим «значенням порожнечі» – фізичною відсутністю аудиторії, на яку розрахована їхня лекція. І дуже мало тих, хто може провести його в порожній кімнаті й дивлячись в об'єктив камери, ніби перед ними повна аудиторія. Під час офлайн лекції викладач перетворює монолог на полілог, щоб отримати зворотний зв'язок, бачити реакцію на його слова та спрямовувати процес мислення студентів у необхідне рiчище. Відео- та онлайн-лекції (де взаємодія надзвичайно обмежена) не варто порівнювати з аудиторними лекціями з погляду відсутності такого живого спілкування. Те саме стосується й практичних занять, повноцінна організація яких неможлива онлайн» (Levchenko et al., 2022).

Хоча Г. Труба зі співавторами переконані, що «досвід російсько-українського гібридної війни та запровадження дистанційного навчання

під час пандемії COVID-19 наочно продемонстрували, що інформаційна грамотність є важливою навичкою. Російська пропаганда та інформаційна війна проти України принесла значні зміни у сутності медіаосвіти, а з ними – основний акцент на формуванні навичок критичного мислення та імунітету до сучасних маніпулятивних технологій для студентів і викладачів» (Truba et al., 2022).

Проте в умовах військової агресії рф також необхідно враховувати складні умови, у яких знаходяться студенти в зоні конфлікту. Необхідно забезпечити доступ до навчання через різні канали зв'язку, психологічний комфорт здобувачів освіти та мати план надзвичайних ситуацій. Тому дотримання цих особливостей допоможе зробити онлайн навчання більш доступним і безпечним.

Отже, вибір між онлайн та офлайн навчанням в умовах військової агресії залежить від багатьох факторів, включаючи безпеку студентів та викладачів, наявність необхідного зв'язку, рівень дисципліни студентів та їх готовність до самостійної роботи, а також можливість забезпечення необхідної кількості взаємодії між ними та викладачами.

ЛІТЕРАТУРА

- Levchenko, N., Sukhostavets, N., Zelman, L., Kulichenko, A., Balabanova, K. (2022). Formation of the Digital Generation in a Distance Learning Environment. *International Journal of Computer Science and Network Security*, 22 (05), 335-341. <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.5.4>.
- Truba, H., Radziievska, I., Sherman, M., Morska, N., Kulichenko, A., Havryliuk, N. (2022). Distance Learning for Higher Education Applicants in War: Information Competence. *International Journal of Computer Science and Network Security*, 22 (10), 291-297. <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.10.37>.

Володимир Карпенко

Національний університет оборони України ім. Івана Черняхівського

АКТУАЛЬНІСТЬ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ СИЛ ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Актуальність порушеного питання зумовлено розвитком та удосконаленням професійної військової освіти в Україні. На разі, у Збройних силах України постало питання щодо забезпечення якості професійної військової освіти у зв'язку з напрямком на загальноєвропейський освітній простір, що передбачено реалізацією стратегічного курсу України на набуття повноправного членства в Європейському Союзі та НАТО. Слід зазначити, що забезпечення готовності сил оборони України до дій за призначенням та перехід до професійної армії за стандартами НАТО потребує створення діючої

Огієнко Олена. Трансформація та модернізація сучасної вищої освіти: виклики, тренди, прогнози	34
Пипа Анна. Використання онлайн-інструментів інтерактивного навчання у формуванні умінь англомовного діалогічного мовлення учнів молодшої школи	36
Постригач Надія. Проблеми та виклики цифрової трансформації змісту педагогічної освіти в Туреччині	39
Романько Ірина. Використання кейс-методу як технології інтерактивного навчання у викладанні дисципліни «Історія авіації»	41
Самодумська Олена, Богодист Мирослава. Сучасні виклики до процесу викладання у закладах вищої освіти	43
Скіпальська Олена. Використання цифрових платформ для вивчення англійської мови в умовах дистанційного навчання	46
Тітєвська Тетяна. Інноваційна діяльність як механізм підвищення конкурентоспроможності медичних університетів України... ..	49
Хан Хуйюнь. Музична освіта в умовах нового соціокультурного середовища: традиції та інновації.....	51
Чикалов Юрій. Основні аспекти організації системи позашкільної освіти учнівської молоді в Польщі.....	53
Шаповалова Ольга. Моніторинговий супровід інноваційної діяльності вищої освіти	55
Шевченко Олександр. Основні аспекти формування професійної компетентності педагогів закладів позашкільної освіти.....	57
Shykhnenko Kateryna. The Role and Importance of the Chief Research Officer for the University Research Development in the USA	59

ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА 2.

Сучасні ризики вищої освіти України в умовах військової агресії рф Виступи спікерів платформи

Бикова Марія, Гудзенко Ірина. Реалізація принципу діалогічності в івент-технології	61
---	----

Матеріали слухачів платформи

Дмитерко Євгенія. Офлайн vs онлайн навчання в умовах військової агресії рф	63
---	----